

Nasledovníci či svätí? Odpovie evanjelista Marek

Adventný víkend s Bibliou 8. – 10. 12. 2023

Tematický biblický seminár

(Sprievodca)

Cleopas

Badín 2023

Nasledovníci či svätí?

Odpovie evanjelista Marek

IHS
**Cleopas pozýva
na adventný víkend s Bibliou**

8. - 10. 12. 2023
Dom Xaver Badín

Viac informácií:
www.cleopas.biblica.sk



Mediálni partneri:





PIATOK 8. 12. 2023

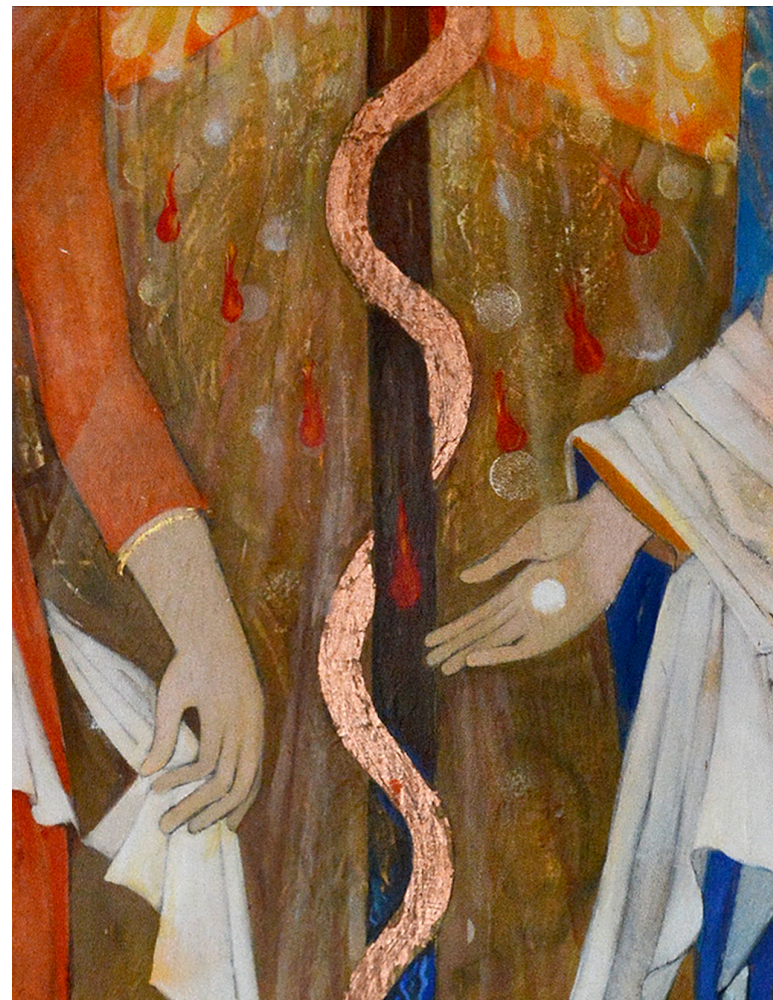
- 15.00 – 17.00 Príchod do Badína, ubytovanie
 17.00 Privítanie účastníkov
 17.30: **EUCHARISTIA, Slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie**
 18.15 Večera
 19.00 **Martina KORYTIAKOVÁ:**
Judita ako predobraz Márie? Mariánska typológia a Kniha Judita
 19.30 **Anton ADAM:**
Nepoškvrnená Panna Mária – spolupracovníčka svätosti
 20.15 **Darina GLADIŠOVÁ a Blažej ŠTRBA:**
Predstavenie obrazu „Judita a Mária“

SOBOTA 9. 12. 2023

- 6.45 **Ranné chvály**
 7.00 **EUCHARISTIA**
 7.45 Raňajky
 9.00 **Blažej ŠTRBA:**
Nasledovanie Krista – Markov epochálny objav kresťanského kréda
 10.00 Prestávka
 10.30 **Jozef JANČOVIČ:**
Byť ako Bartimej: profil učeníkov v Markovom evanjeliu
 11.45 **Modlitba napoludnie**
 12.00 Obed
 13.00 – 16.30 Minipút do benediktínskeho kláštora v Sampore
 16.30 **Michal MALIŠ:**
Trojdohoda o obrátení. Marek, stručný v slovách, podstatný v poslanstve
 18.00 Večera
 19.00 **Večerné chvály | od 18.30 možnosť SVIATOSTI ZMIERENIA**
 20.00 **Animovaná adorácia a kompletórium**

NEDEĽA 10. 12. 2023

- 7.15 **Ranné chvály**
 7.30 Raňajky
 8.30 **Timothy MEJIDA:**
Ježiš v Getsemanoch a trpiaci kresťania v Nigérii
 10.00 – 10.30 Záverečná diskusia
 11.00 **EUCHARISTIA**
 12.00 Obed
 13.00 Odchod

Názov diela: *Biblická Judita – predobraz Panny Márie*¹ (ruky, detail)

Autorka diela: akad. mal. Darina Gladišová

Rok 2023

¹ *Poznámka autorky:* Toto dielo bolo inšpirované sviatkom Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorý dal prvý impulz k vzniku nového obrazu *Biblická Judita – predobraz Panny Márie*.

BIBLICKÁ JUDITA – PREDOBRAZ PANNY MÁRIE

Úvod

Poslaním každého veriaceho umelca by mala byť snaha vypovedať o svetle, ktoré vnútorne prežíva vo vzťahu s Bohom a povznáša ho nad hektickú realitu sveta. Jeho tvorba sa tak môže stať posvätným úkonom, pričom si uvedomuje, že nie je jej jediným autorom. Duch Svätý sám tvorí. Umelec je len nástrojom, prostredníctvom ktorého sa necháva tvorivo viesť na čistom bielom plátne.

Kompozícia, forma a farby sú len nádobami čohosi, čo nás presahuje silou, priťahovanou krásou a láskou **Božieho slova**.

O ženách a motívoch obrazu

Obraz **Biblická Judita** sa pre mňa stal pozvaním tak trochu vstúpiť do tajomstva židovských sviatkov Chanuka a Šavuot a tiež kresťanských Vianoc a Turíc. Dielo je voľnou interpretáciou a bolo inšpirované Božím slovom formou obrazu.

Popis kompozície: Počiatočným písmenom alebo znakom, ktoré má vtiahnuť do samého jadra kompozície, je **tau** (Ez 9,4-6) – symbol obrátenia a spásy spájajúci ľavú časť kompozície (akoby ľavé krídlo oltára) s pravou tak, aby vizuálne aj významovo boli rozložené na obe jej strany, ale súčasne tvorili jeden harmonický a kompaktný celok.

Ľavá časť diela predstavuje Juditinu vernosť Starému zákonu – Tóre, ktorú Boh zjavil Mojžišovi na hore Sinaj (tento posvätný vrch naznačuje pozadie obrazu vo farbe a štruktúre).

Pravá časť diela znázorňuje Pannu Máriu. Jej príchod je opísaný už v Gn 3,15, kde Boh prisľubuje víťazstvo nad hadom žene, ktorá vyjadruje poslušnosť Božiemu slovu tým, že ho počúva a zachováva. Obidve ženy, Mária aj Judita, sú pre nás vzorom vernosti a dôvery vo viere v jedného Boha Otca (motív zobrazuje spodnú, najtmavšiu časť kompozície: Juditin meč vyjadruje Božie slovo – postava Márie rozdrvenie hlavy hada panenskou čistotou), prameň vody je symbolom, že pijeme z toho istého žriedla.

Ťažisko celej kompozície tvorí jej stred v tvare kruhu, v ktorom je zakomponovaný Baránok. On je tým prameňom, z ktorého vytekajú prúdy

živej vody na hore Sinaj. Boh sa celé stáročia obracia na svoj ľud, aby ho zachránil. Najprv tým, že dal vytrysknúť prameňu zo skaly prostredníctvom úderu Mojžišovej palice, potom tým, že mu dal Tóru – cestu svetla, ktorú pri prvom exode spečatil obetnou službou. Boh ďalej odpovedá na volanie nespokojného ľudu v podobe medeného hada na Áronovej a Mojžišovej palici (ako obrazu uzdravenia cestou pokánia). Palica s medeným hadom sa v kompozícii začína prelínať do písmena T a postupne do tvaru Kristovho kríža priamo do stredu Božieho baránka. Voda a krv vytrysknuté z Baránkovho boku symbolizujú Ježiša Krista zostupujúceho do hmotného tela, v ktorom bol aj ukrižovaný a vstal z mŕtvych. Kruh okolo Baránka symbolizuje Ducha Svätého v podobe rastúceho mesiaca ako duchovné počatie Panny Márie. Rana v Baránkovom boku – krv a voda – symbolizuje krst Krista a zrod Cirkvi. Kruh sa uzatvára apoštolmi v počte dvanásť. Zvislé rameno kríža symbolizuje pohyb zo zeme do Svetla, a to cestou pokánia. Kristov kríž je znamením vyzdvihnutia – Dňom zmierenia pre celý svet. Úkon pokánia (predobraz sviatosti zmierenia – spovede) je nevyhnutný pre stretnutie sa s Pánom a je zahrnutý už v Ex 19,10, keď povedal Mojžišovi: „Choď k ľudu a postaraj sa o ich posvätenie dnes a zajtra! Aj šaty nech si vyperú.“

V tejto súvislosti ma inšpiroval Mojžišov text spolu s textom Knihy Judita (porov. Jdt 11,16–12,12), a zvlášť to, ako po tri noci vychádzala na modlitbu: „Tak bola tri dni v tábore. V noci vychádzala do údolia Betulie a umývala sa pri vodnom prameni v tábore. Keď vystupovala, modlila sa k Pánovi, Bohu Izraela, aby riadil jej cestu na povýšenie jej ľudu“ (Jdt 12,7-8). Vnímala som to ako predobraz krstu Duchom Svätým. Ako vidíme, podmienkou vypočutia našej modlitby pred Bohom je duchovná čistota – obnova v Duchu Svätom.

Na obraze Judity, ale aj Márie, je tento úkon duchovnej katarzie vyjadrený v zdvojenom pohybe rúk oboch žien. Juditina pravá ruka drží olivovú vetvičku symbolizujúcu výhonok z Dávidovho rodu (predobraz duchovného spojenia sa v modlitbe), čím nám naznačuje, že duša je tým chrámovým priestorom, v ktorom prebýva Boh v tretej Božskej osobe (porov. Mt 3,16-17).

Juditin odev sa spája s čistotou plátna Panny Márie, ktoré kropia kvapky krvi z trňovej koruny jej ukrižovaného syna. Mária s pohľadom nasmerovaným

k Judite si jednou rukou s plátnom ochraňuje tajomstvo nepoškvrneného počatia, ale zároveň i duchovného počatia Božieho Syna (obraz plodovej vody v lone je predobrazom živej vody, z ktorej sa narodí nový Mesiáš, potomok z Dávidovho rodu) – **nové počatie**. Máriin pohyb druhou rukou naznačuje príchod novej **Paschy, vtelenie Božieho slova**, ktoré zostupuje z neba v **Ježišovi Kristovi, Spasiteľovi a Vykupiteľovi** pre všetky národy sveta. Cestou odpustenia a zjednotenia sa v láske **Božského Srdca Ježišovho** v dare **ohňa** Ducha Svätého, dažďa **milosrdenstva**, novej manny, ktorá sýti a zavlažuje našu ubolenú zem a dušu, chce priniesť novú nádej a pokoj nie silou meča, ale silou Ducha Svätého.

Juditin tanec a spev oznamujú radostnú zvesť o tom, že všetky národy ponесú ratolesti, na hlavách budú mať olivové vence a budú spievať (porov. Jdt 15,9–16,15): „Zaspievam môjmu Bohu novú pieseň: Veľký si, Pane, a slávny, obdivuhodne silný a nepremožiteľný“ (Jdt 16,13).

Starý a Nový zákon – dve cesty, dve ženy, dve časti kompozície – sa v dvojitom pohybe spájajú v **jedno**, do bodu **IHS** – **Chleba života** – **Eucharistie**, ktorá sa zrodila z **nepoškvrneného počatia Panny Márie**.

Darina Gladišová



Máriin pohľad (detail)

POHĽAD NA OBRAZ S PÍSMOM

Známe „do roka a do dňa“ možno povedať o dátume 8. 12. 2023 vo veci nového obrazu Starozákonná Judita ako predobraz Panny Márie. Raz sa totiž vyjadrila sama akad. mal. Gladišová: „Práve 8. decembra 2022 som dostala podnet na vznik tohto obrazu.“ Autorka vtedy určite nevedela, že presne o rok bude toto veľdielo prezentované. Keď som sa vrátil v lete 2023 z Izraela, pani Gladišová mi povedala, že obraz ešte nikto nevidel a čakala, kým si ho prídem pozrieť. Keby som použil obraz zrodu človeka, tak nejako v deviatom mesiaci som ho uzel aj ja. A odvtedy vo mne rástla túžba vidieť ho opätovne. Hoci som ho odvtedy videl viackrát, je to predsa len veľmi málo na to, aby som ho mohol dobre spoznať. Obraz sa mi veľmi páči – kypí biblickými motívami, na ktorých moje oko ľahko a rado spočinie. Teda, i keď obmedzene, predsa však by som chcel obraz „čítať“ voľne, a to práve s biblickými motívami, ktoré vytvárajú zaujímavé súvislosti a podnety. Rád vzdávam vďaka samotnej autorky za tento hlboko náboženský počin.

Dve skutočnosti

Kým budem viac hovoriť o biblickom pozadí obrazu, nemôžem zamlčať dve skutočnosti. Prvou je jedinečnosť obrazu. Všetci historici umenia by pravdepodobne čakali vyobrazenie šarmantnej Judity v momente, keď odtína či odnáša Holofernesovu hlavu. Stačí krátky prieskum ilustrácií biblickej Judity, aby sa o tom ktokoľvek presvedčil.² Juditin počin bol bezpochyby dôležitý v kritickej situácii blížiaceho sa nebezpečenstva násilného impéria. Jednako však Juditin osobný profil v celej Knihe Judita má rôzne pozitívne črty, či už osobnostné (modlitba, pôst, bohabojnosť, život podľa Tóry a iné), alebo prospešné pre komunitu, ako jej odvaha a nasadenie života v prospech záchrany iných. Viaceré kladné črty Judity známe z biblickej knihy sú v diele akad. maliarky Gladišovej prítomné akoby jasnejšie. V tomto zmysle predstavila Juditu oveľa vernejšie biblickému textu. Holofernesova hlava na obraze akoby postupne mizla hlboko v úzadí (hrdinka ju nedrží ako napr. Klimtova Judita). Aj meč, ktorý použila Judita, nechala umelkyňa padnúť do nepodstatnosti zemitosti. Zdôraznený je iný

² Napr. portál *DailyArt Magazine* v príspevku Desiat najlepší malieb Judity a Holofernesa prezentuje maliarske skvosty, z ktorých dominuje víťazstvo Judity s Holofernesovou hlavou v poníženej pozícii. Porov. STAŇSKA, Z. *The Best Of Judith And Holofernes Paintings*. In: <https://www.dailyartmagazine.com/best-judith-head-holofernes-paintings/> [cit. 23-11-10].

meč, ktorý, hoci dvojsečný, nezabíja (Hebr 4,12). Tým prejdeme k druhej skutočnosti, ktorá má personálny rozmer. Latinské slovo *gladius* meč má predsa k priezvisku *Gladišová* blízko, a vďaka rovnomennej umelkyni, ktorá uchopila „meč“ štetca do ruky priam s pomocou Božieho ducha, pani Darinka nám *darovala* ilustrovanú krásu iného meča. Meč, ktorý umelkyňa zvýraznila, je prenikavo jasný, a pripomína meč Božieho slova, ktoré preniká všetko a ktoré položilo život za nás – meč v tvare kríža.

Dvojica ako kľúč k biblickému čítaniu

Pri lektúre obrazu som už na prvý pohľad zachytil dvojkový kľúč. **Dve ženy** predznamenávajú dvojkový vzorec: jeden harmonický, druhý kontrastný. Vymenujem iba niekoľko (z mnohých) dvojíc a k nim krátke pozorovanie. Judita a Mária sa dopĺňajú harmonicky. Starozákonná krásna hrdinka, ktorá dôverovala PÁNOVI a jeho slovu viac ako všetci ostatní v Izraeli (Jdt 8,5-27), je predobrazom novozákonnej Márie, ktorá je vzorom počúvania Slova (Lk 2,19.51). Juditu nazvali „radosťou Izraela“ a „požehnanou ženou“ (Jdt 15,10) a Mária je „požehnanou medzi ženami“, i „blahoslavenou, lebo uverila“ (Lk 1,42.45). V Márii si Slovo urobilo príbytok a nosila Darcu života ako jeho matka, kým ho neporodila. Slovo sa telom stalo a prebývalo, presnejšie podľa gréckeho *eskénósen* „stanovalo“ (Jn 1,14) medzi nami. Samotnú Máriu možno vnímať ako stan Boha. Judita prebývala sama vo svojom stane (vľavo za ňou), v ktorom sa k nej priblížilo Božie slovo. Navonok sú obe v pohybe: Judita je v tanci (Jdt 15,13) a Mária je priťahovaná nahor k IHS. Trochu to pripomína stretnutie Alžbety a Márie, pri ktorom radostne „poskočilo“ dieťa v lone matky Alžbety (Lk 1,41.44).

Pozoruhodná je harmonická symbolika **rúk** a **šatiek** oboch šľachetných žien (Jdt 8,5-8; Mt 1,18). Juditina pravá ruka je spojená s nádejou a Božím slovom, kým ľavá jemne drží bielu šatku odkazujúcu na jej čistý morálny profil (Jdt 16,21-24). Máriina pravá ruka prijíma hostiu – Slovo, kým v ľavej jemne drží nielen bielu šatku, ale aj trňovú korunu, ktorá v kontexte lona pripomína i Ježišovo utrpenie, ktoré prinieslo život aj tým, ktorí odišli zo sveta násilím, či z nelásky iných. Biele šatky sa jemne dotýkajú symbolu bieleho a čistého Baránka, čím pripomínajú zástupy čistých, opravdivo veriacich, čo „nasledujú Baránka“ (Zjv 14,4). Rovnako však biele šatky symbolizujú pokoj, ktorý priniesol Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta a môže upokojiť všetkých ubolených a smútiacich (Jn 14,27).

Dve sú aj jasajúce **spoločenstvá**: ľud Izraela za Juditou, čo spieva spolu s ňou (Jdt 16,1-20) a oslávený ľud svedkov viery za Máriou, ktorí sú blahoslavení. Obe skupiny sú spojené zelenými symbolmi nádeje, vence z olív na hlavách prvého ľudu (Jdt 15,13) a palmové ratolesti v rukách druhých (Zjv 7,9).

Pozoruhodné sú kontrastné dvojice. Začnime **mečmi**. Proti prvému už „mŕtvemu“ meču na zemi, ktorým Judita odsekla Holofernesovi hlavu (Jdt 13,5) a najmä odťala nebezpečenstvo od Izraela, dvíha sa iný meč, žiarivý; s Juditinou rukou ho spája olivová vetvička. Meč Slova oživuje a dáva nádej, ktorej nositeľkou je Judita. Kontrast tvoria aj dva **hady**, ktoré súvisia s Máriou. Starý had je už mŕtvy, ako symbol zhubnej nenávisti. S ním kontrastuje had na žrdi, ktorý pripomína hada vyzdvihnutého Mojžišom, aby sa každý, kto naň pozrel, uzdravil a žil (porov. Nm 21,8-9). Navyše, had jednoznačne odkazuje na Ježiša, ktorý bude tiež „vyzdvihnutý“ (Jn 3,14), ktorý symbolizuje plnosť božskej lásky, ktorá sa dáva, uzdravuje a prináša život. Nepoškvrnená Mária svojím žiarivým vzorom akoby nevedomky „šliape“ po smrtiacej nenávisti (had), a to iba preto, že jej decentný pohyb smeruje k Záchrancovi, ako to vyjadruje jej upretý pohľad – keď sa pozerá na Záchrancu – na IHS, čo je skratka mena „Ježiš“ (z gréckeho ἸΗΣΟΥΣ *IHSOUC*) s významom „**spása** (od PÁNA)“. Mária nevenuje pozornosť nebezpečenstvu, nestráca dôveru a v nasledovaní Ježiša sa stáva prvotnou.

Protikladné sú i dva **symboly** – meč na zemi a trňová koruna v Máriinej ruke. Kým prvý meč, ako nástroj smrti, ostáva odhodенý, keď Boh ukončuje vojny (Jdt 16,2), trňová koruna je prevzatá s úctou, pretože odkazuje na prijaté spásonosné utrpenie nášho Pána a tiež na jeho výzvu nasledovať ho na ceste kríža (Mk 8,34). I v tom je Mária vzorom, keď jej dušu prenikol meč bolesti (Lk 2,35) a bolesť niesla odvážne s dôverou v Pána.

Náhľad na pozadie obrazu začneme od zeme, na ktorej sú štyri **symboly smrti**. Avšak na oboch okrajoch obrazu sa dvíhajú **symboly života**. Za Juditou je Mojžišov **horiaci krík**, ktorý odkazuje na Pánov plán záchrany (Ex 3–4) a ktorý akoby prenikal do záchrankyne. Za Máriou je **viníč**, ľúbzný obraz kresťanského zjavenia. Pripomína jediného Záchrancu a veriacich, aby ako ratolesti zostali v jeho láske a radosti (Jn 15,1-11). Čerpajú z jeho **vody**, ktorá sa „stane v nás prameňom vody prúdiacej do večného života“ (Jn 4,14) a ktorá modrou farbou vyznačuje matku Života. Trošku vyššie v diaľke na horizonte medzi ženami je Sinaj, ktorý pripomína zjavenia Mojžišovi

i Eliášovi, čím z pohľadu evanjelia pripomína vrch Ježišovho premenenia spolu s dvomi prorokmi a nové Otcovo zjavenie – počúvať Ježiša (Mk 9,2-8).

Žrd' s hadom tvorí teologickú os obrazu a spája viacero symbolov Božej prítomnosti. Zabitý **Baránok** (Zjv 13,8) akoby z podsvetia – medzi mečom a hlavou vľavo a jablkom a hadom vpravo – vzkriesený, sa stane žriedlom života. Z jeho boku vyviera nový život, preniká všetkých počínajúc Dvanástimi okolo neho a smeruje nahor – k Bohu. Ilustruje ho žrd' so „spásonosným“ hadom, ktorá zasa spolu s priečnym ramenom pripomína spásonosný **kríž**. **Tau**, františkánsky symbol (v obľube umelkyne) i kríž s vetičkami odkazujú na očakávanie nádeje – Ježiša. Pomoc pri lektúre obrazu priam ponúka Duch Svätý, ktorého symbolika krídel ochraňuje obe ženy – lúče prenikajú ruky oboch a Máriino lono zvlášť a ktorý priam „prší“ bielou drobnou **mannou** (Ex 16). Kým tento božský pokrm ľudu Starej zmluvy počas putovania púšťou bol iba dočasu a s príchodom do zasľúbenej zeme sa skončil (Joz 5,12), iný chlieb z neba, od Otca, sa stal pre nás „**chlebom** života“ (Jn 6,48-51), ktorý nás živí počas našej životnej púte na ceste do večných príbytkov (Jn 14,2-3). Mária sa svojimi troma postojmi stáva príkladom pre Cirkvi – úpenlivo prijímať a zachovávať Božie slovo dovnútra (Lk 11,28), prinášať ho navonok pre svet (Zjv 12,5-6) a očakávať budúcu „nádej... uloženú v nebi“ (Kol 1,5). Ak by vták odkazoval aj na ľudový motív božského pelikána, tak v jeho hrudi je napokon stred všetkého, lebo všetko speje k Bohu. V každom prípade, v tejto časti obrazu je v hornom pozadí naznačený oheň láskyplného **srdca** Boha. Vášnivé slová Boha zaznačené Ozeášom už v predobraze hovoria o nesmiernej Božej láske k svojmu ľudu: „Srdce sa vo mne obracia, budí sa moje zľutovanie“ (Oz 11,8). Svetlo-krvavá farba srdca symbolizuje to, ako Božia láska ožaruje a oblieka ľudí Starého i Nového zákona – všetkých šatom svojej Lásky. Tento šat zdobia i **kvapky** drahocennej krvi, ktorou sme boli vykúpení a ktorú Duch premieňa na nespočetné dary milosti prúdiace na nás neprestajne.

Na záver ešte hra **očí**. Baránkovi ani symbolickej holubici oči nežiaria. Kým u dvoch žien sú zrkadlovo naklonené a vyjadrujú vľúdnosť tvárí, ktorá pozýva – Judita radostne k dialógu s pozorovateľmi, aby spolu s ňou jasali; blahoslavená Mária dôverne upiera svoj pohľad na Ježiša. Dva pohľady vďaka príkladu dvoch svätých žien neopakovateľne spájajú bohatstvo tejto ikony starozákonnej Judity ako predobrazu Márie a ostanú trvalým pozvaním do vstupu života s Božím slovom Starého i Nového zákona.

ZHRNUTIA PREDNÁŠOK



prof. ThDr. Anton Adam, PhD. (1957)

Nepoškvrnená Panna Mária – spolupracovníčka svätosti

Panna Mária zaujíma v dejinách spásy výnimočné miesto, ktoré charakterizuje jej vyvolenie za matku Božieho Syna. V tomto kontexte hovoríme o výnimočnej svätosti, ktorú zdôrazňuje pravda viery nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorú vyhlásil pápež Pius IX. 8. decembra 1854 bullou *Ineffabilis Deus*. Privilégium jedinečnej svätosti dostáva matka nášho Pána vzhľadom na zásluhy vykupiteľskej smrti Ježiša Krista, keď sa stáva spolupracovníčkou v diele spásy. Spolupráca pri vykúpení nie je vyjadrením jej účasti na vykupovaní spôsobom identickým s Ježišovou obetou, ale svojím otvoreným postojom pre prijatie Božieho poslanca. Účinná spolupráca s Božou milosťou je principiálne prežívanie stálej svätosti, ku ktorej nás všetkých povoláva v slovách pri svadbe v Káne Galilejskej: „Urobte všetko, čo vám povie!“ (Jn 2,5).



Doc. SSLic. Ing. Jozef Jančovič, PhD. (1968)

Byť ako Bartimej: profil učeníkov v Markovom evanjeliu

Z perspektívy učeníctva a vzťahu učeníkov ku Kristovi si prejdeme Markovo evanjelium s cieľom pochopiť dynamiku nadšenia a strachu z nasledovania Krista. Zvlášť sa zameriame na vzor slobodného Ježišovho učeníka slepca Bartimeja, ktorý spolu so zrakom získal aj svetlo poznania Krista.



SSD. Ing. Martina Korytiaková (1982)

Judita ako predobraz Márie? Mariánska typológia a Kniha Judita

Od raného kresťanstva sa Starý zákon čítal z perspektívy Nového zákona a bol považovaný za plný predobrazov budúcich spásnych udalostí vrátane predobrazov Ježiša Krista, jeho matky Márie i jeho Cirkvi. Vo vzťahu k Panne Márii je asi najznámejšie typologické

čítanie od sv. Ireneja, ktorý ako predobraz Márie videl Evu z Knihy Genezis. Naopak, v tradícii Cirkvi zostáva predobraz Judity ako Panny Márie takmer nepoznaný. Napomáha tomu aj ten fakt, že súčasná rímska liturgia neobsahuje žiadne čítania z Knihy Judita. Nepriamo však slová z Jdt 15,9 zaznievajú aspoň v responzóriovom žalmi „Ty si sláva nášho národa, ty si radosť nášho ľudu“ na slávnosť Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska. Máriu tu spája s Juditou aspekt ženy-ochrankyne pred zlom v ťažkých časoch. Tým sa ale ich vzájomná podobnosť zďaleka nekončí. Medzi Máriou a Juditou existuje rad ďalších súvislostí, napr. spoločný pôvod, rozmer materstva, vdovstva, vernosti, čistoty, modlitby, nábožnosti, poslušnosti Zákona, pokory, odvahy a tiež úloha Božieho nástroja na spásu svojho ľudu v dejinách spásy. Poznanie podobností medzi Pannou Máriou a Juditou má za cieľ poukázať na prínos Knihy Judita pre lepšie poznanie zobrazenia Panny Márie v Novom zákone a v konečnom dôsledku pre lepšie poznanie nášho Pána a tiež chce inšpirovať k čítaniu Knihy Judita rúcaním existujúcich predsudkov voči nej.



ThLic. Michal Mališ (1987)

Trojdomoda o obrátení. Marek, stručný v slovách, podstatný v poslanstve

Prednáška približuje tri zmienky o obrátení v zmysle „zmeny zmyšľania“ (*metánoia*, *metanoéo*) v Markovom evanjeliu. Ide o zmienky v Mk 1,4.15; 6,12. Zmienky sú priblížené v zmysle textovo-kritickom, kontextovom a výkladovom, vzhľadom na ich dopad na teologické myslenie.

Zmena zmyšľania v Markovom evanjeliu je zjednocujúcim poslanstvom v ohlasovaní Jána Krstiteľa, Ježiša i Dvanástich. Preto je v názve prednášky spomenutá akási „trojdomoda“ týchto troch kľúčových ohlasovateľov dobrej zvesti. Marek, hoci stručný v slovách, zmenu zmyšľania vložil do ohlasovania troch kľúčových ohlasovateľov, čím jej dal vo svojom diele podstatný význam. Prvé napísané evanjelium, hoci zmenu zmyšľania uvádza len trikrát, jej pridelením trom hlavným ohlasovateľom, podčiarkuje jej dôležitosť už v samých začiatkoch písaného synoptického diela.

Prvá zmienka o zmene zmyšľania v účinkovaní Jána Krstiteľa (1,4) je oddelená od jeho krstu, a hoci je spojená s obmývaním, nejde o fyzické obmytie, ale o vnútorný proces. Zároveň, už v účinkovaní Jána Krstiteľa, je predpokladom pre odpustenie hriechov. Druhá zmienka (1,15) v prvej Ježišovej priamej reči v prvom napísanom evanjeliu vyzdvihuje Ježišom daný dôraz na prvotnú vnútornú zmenu pred následným vonkajším konaním, vyjadrujúcim nápravu života. V tretej zmienke (6,12) Dvanásti ohlasujú zmenu zmyšľania, hoci Ježiš im explicitne nedal pokyn k jej ohlasovaniu.

Do každej jednej zmienky Marek vložil osobitné prvky, s ktorými spojil zmenu zmyšľania. Zároveň ju prideliť trom kľúčovým ohlasovateľom. Tieto dve indície, osobitosť prvkov a ohlasovateľov, nám dávajú tušiť, že pre Marka a prvé ranokresťanské spoločenstvo mala zmena zmyšľania podstatný význam.



ThDr. Timothy Mejida, PhD. (1973)

Ježiš v Getsemanoch

Ježiš ide do Getseman symbolicky so svojimi učeníkmi, aby vykonal dielo záchrany svojho ľudu od hriechov (Mt 26,36; porov. 1,21). Robí to v rámci zmierenia, keďže prijíma údel znášať utrpenie namiesto (hriešnikov) – teda nás. Jeho utrpenie je metaforicky opísané ako „kalich“. Zatiaľ čo on podstupuje trest, ktorý si zaslúžime, my spolu s učeníkmi spíme a nechávame ho, aby všetko prežil sám. Čelí tak vnútorným bojom, pokušeniam a opustenosti. Ešte horšie pre neho je, že cíti, že aj Boh, ktorého vôľu vždy plnil pre založenie svojho kráľovstva na zemi, ho teraz opustil. S integritou a vernosťou však odvážne prijíma toto utrpenie, prijíma vypiť kalich, pretože miluje Boha celým svojím srdcom a miluje ľudstvo tak, ako miluje seba samého (porov. Mt 22,36-40). Zomrie namiesto nás. Dnes sú tí, ktorí ho nasledujú, oslobodení od hriechu a jeho následkov vďaka jeho spásnemu utrpeniu a konečnej obete na kríži. Zároveň nás (svojich učeníkov) poveruje, aby sme s ním naďalej odvážne putovali cez mnohé výzvy, ktoré máme pred sebou (porov. Mt 26,46). Keď bude takto s nami, bude v nás a cez nás naďalej pôsobiť (porov. 28,20), aby naďalej zachraňoval svoj ľud od hriechov.



Doc. SSD. Blažej Štrba, PhD. (1971)

Nasledovanie Krista – Markov epochálny objav kresťanského kréda

Evanjelistu Marka môžeme označiť ako vynálezcu. Ako prvý napísal veľkolepé dielo o Ježišovi z Nazareta – „dobrú správu“, v preklade „evanjelium“ (porov. Mk 1,1). Súčasne vedel, že je ťažké pochopiť túto prevratnú dobrú zvesť. Dokladajú to Ježišove vyčítavé slová adresované učeníkom v osobnom rozhovore či na lode: „Ešte nechápete a nerozumiete? Máte otupené srdce?“ (8,17) alebo pri stole i po zmŕtvychvstaní, kde im vyčítal nevieru a „tvrdosť srdca, že neuverili tým, čo ho videli vzkrieseného“ (16,14). Marek teda vedel, ako ťažké je pochopiť a uveriť. Súčasne zaznačil Ježišovu výzvu, že „evanjelium“ sa musí ohlasovať celému stvorenstvu (16,15). Evanjelista teda vnímal, že „jeho“ napísané evanjelium je iba začiatkom veľkej dejinnej epochy, do ktorej určite zahrnul *každého* budúceho poslucháča. Nepreženieme, keď povieme, že bol veľmi pokorný vzhľadom na svoje dielo a považoval ho iba za „začiatok“ dejín ohlasovania.

Marek rozpracoval viaceré nové motívy, ktoré začínajú v evanjeliu a presahujú ho, lebo stoja na vzťahu človek a Zmŕtvychvstálý. Jedným z takýchto motívov je nasledovanie Ježiša Krista. Evanjelista rozvrstvil sloveso „nasledovať“ *akolútheó* naprieč evanjeliom, aby ukázal nový spôsob života s Bohom. Ježiš pozýval kohokoľvek k nasledovaniu, ale reakcie ľudí boli rôzne. Predstavíme, ako Ježiša nasledovali rôzne skupiny a masy (napr. 2,15; 3,7; 5,21.37; 11,9), aké bolo nasledovanie učeníkov (1,18; 2,14.14; 6,1; 10,32; 14,54; 15,41) a ako na tom boli rôzni jednotlivci (8,34; 9,38; 10,21; 10,52; 14,13).

KLÁŠTOR PREMENENIA PÁNA V SAMPORÉ

Benediktíni sú pokračovateľmi starobylého mníšskeho hnutia Katolíckej cirkvi, ktorého korene siahajú do prvých storočí kresťanstva. **Regula sv. Benedikta** z konca 6. stor. zostáva dodnes hlavným programovým dokumentom každého benediktínskeho kláštora. Kláštor premenenia Pána je od roku 2010 domovom nového mníšskeho spoločenstva, snažiaceho sa obnoviť mníšsky spôsob života na Slovensku. **Od r. 2012 je kláštor nezávislým priorátom a plnohodnotným členom benediktínskej Kongregácie zvestovania.** Predstaveným kláštora je otec prior Vladimír Kasan, OSB. Kláštor ponúka aj možnosť vstúpiť do fyzického i duchovného priestoru mníchov prostredníctvom pobytov v dome hostí.

Zo slov priora Vladimíra: Z poľského Kláštora sv. Petra a Pavla v Tynci pri Krakove sme v r. **2003 prišli do Bacúrova** pri Zvolene. Na začiatku sme boli traja benediktíni. Tu bol založený filiálny dom. Súčasne sme už začali postupne budovať stavbu v Sampire, lebo v Bacúrove boli stiesnené podmienky. **V máji 2010 bol posvätený kláštor v Sampire** a preniesli sme celý svoj život sem. Sme jediný kláštor na Slovensku, ktorý ponúka možnosť zapojiť hostí do nášho života.

Zdroj: www.benediktini.sk



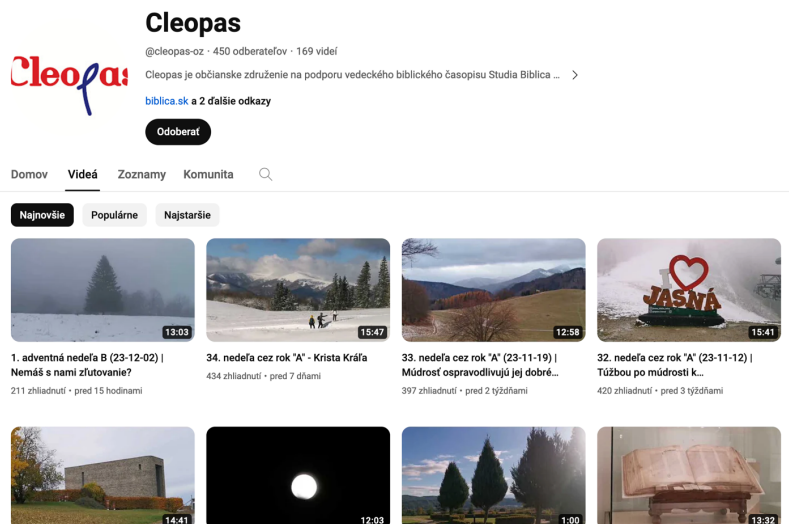
OBČIANSKE ZDRUŽENIE CLEOPAS

Názov občianskeho združenia **Cleopas** je latinská forma slovenského **Kleofáš**. Meno odkazuje na známeho učeníka Kleofáša, ktorého uvádza evanjelista Lukáš v nezabudnuteľnom rozhovore so Zmŕtvychvstalým (porov. Lk 24).

Cleopas je občianske združenie, ktorého cieľom a predmetom činnosti je dobrovoľnou aktivitou svojich členov a priateľov podporovať činnosť úzko súvisiacu s vedeckým časopisom *Studia Biblica Slovaca* (www.biblica.sk). Podporuje vydávanie publikácií najmä v edícii *Studia Biblica Slovaca – Supplementum*; napomáha realizácii rozvojových projektov redakcie časopisu *StBIS*; podieľa sa na organizovaní podujatí, ktoré rozvíjajú permanentné vzdelávanie vychádzajúce z Biblie; prostredníctvom podcastov a komentárov k biblickým textom šíri záľubu a život s Božím slovom; podporuje odborné biblické podujatia s cieľom posilniť stavovské kresťanské tradície.



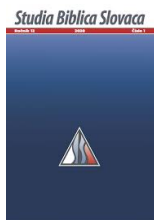
V internetovej databáze Youtube na kanáli Cleopas (<https://www.youtube.com/@cleopas-oz>) je možné sledovať krátke videá k biblickým čítaniam nedeľ.



MOJE POZNÁMKY

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

CLEOPAS PODPORUJE PUBLIKAČNÚ ČINNOSŤ



Studia Biblica Slovaca – časopis

Studia Biblica Slovaca je vedecký časopis zameraný na skúmanie Svätého písma Starého a Nového zákona z filologickej, historickej, exegetickej a teologickej stránky. Je registrovaný v databázach v Atla RDB, EBSCO SCOPUS a v časopisoch NTA a OTA.



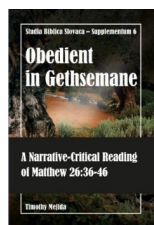
Tvoje oči videli (2021)

„Tvoje oči videli“ je piatym zväzkom edície *Studia Biblica Slovaca – Supplementum* venovaným profesorovi Georgovi Braulíkovi, OSB, svetoznámemu odborníkovi na knihu Deuteronomium.



Biblické fragmenty (2021)

„Biblické fragmenty“ sú zbierkou článkov s rôznou biblickou tematikou podaných zrozumiteľným štýlom pre širokú verejnosť publikovaných slovenskými biblistami Jozefom Jančovičom a Blažejom Štrbom.



Obedient in Gethsemane (2022)

„Poslušný v Getsemanoch“ je šiestym zväzkom v edícii *Studia Biblica Slovaca – Supplementum*. Publikácia je vydaním úspešne obhájenej doktorskej práce kňaza Timothy Mejidu z Nigérie a vykladá text Mt 26,36-46.

Jozue v Knihe Exodus (2023)



Publikácia je upravenou habilitačnou prácou autora Blažeja Štrbu. Zaoberá sa v nej postavou Jozueho v Knihe Exodus, témou, ktorá doteraz nebola skúmaná. Objasňuje literárnu charakteristiku Mojžišovho asistenta Jozueho.



Evanjelidiár 2024

Evanjelidiár 2024 je minidiár špeciálne zostavený tak, aby svojho majiteľa sprevádzal textom celého Evanjelia podľa Marka, ktoré sa v Cirkvi číta počas liturgického roka 2024.

Prosba o podporu CLEOPASA



Aby Cleopas, o. z., zvládol pokrývať náklady na tlač a dopravu publikácií, ktoré vydáva a aby mohol i naďalej podporovať rôznorodé biblické aktivity, prosíme vás o dar. Prispieť môžete aj poukázaním 2 % dane z príjmu.

Číslo účtu: **SK38 7500 0000 0040 2882 2485.**

Do poznámky, prosíme, uveďte: „**Dar**“.

Srdečne Vám ďakujeme!

Nasledovníci či svätí? Odpovie evanjelista Marek. Adventný víkend s Bibliou 8. – 10. 12. 2023. Tematický biblický seminár

© Zostavil Blažej Štrba | Vydal Cleopas, Badín 2023

Prvé vydanie

ISBN 978-89-974092-2-7



Cleopas, o. z. • Banská 28, 976 32 Badín • <http://cleopas.biblica.sk>

IČO: 53 519 591 • Číslo účtu: SK38 7500 0000 0040 2882 2485